

Kortanalys 4/2019

Kortanalys om brottsutvecklingen

Innehåll

Sammanfattning	3
Inledning	5
Viktigt att tänka på	6
Bostadsinbrott.....	9
Bilstöld och stöld ur eller från fordon	11
Cykelstöld	13
Bedrägeri.....	15
Hot	18
Personrån	21
Misshandel.....	23
Referenser	27
Bilagor	29

URN: NBN: SE: BRA-848
© Brottsförebyggande rådet 2019

Författare: Jon Lundgren
Omslagsillustration: Susanne Engman
Produktion: Brottsförebyggande rådet, Box 1386, 111 93 Stockholm
Telefon 08-527 58 400, fax 08-411 90 75, e-post info@bra.se, www.bra.se

Denna kortanalys kan laddas ner från Brås webbplats www.bra.se

Sammanfattning

Bostadsinbrott i flerfamiljshus har blivit vanligare

Vid de två senaste mätningarna i NTU (avseende åren 2016 och 2017) har andelen bostadsinbrott i flerfamiljshus ökat, medan andelen inbrott i småhus minskat. En liknande utveckling syns även i anmälningstatistiken, med en ökning av inbrott i flerfamiljshus och en minskning i småhus. Under 2018 har dock *antalet* polis-anmälningar minskat för båda bostadstyperna.

Relativt oförändrade nivåer av bilstöld och stöld ur fordon under 10-talet

Såväl bilstöld som stöld ur fordon minskade markant under 00-talet, vilket framgår av såväl NTU som försäkrings- och anmälningstatistik. Under 10-talet har det skett en utplaning, och antalet bilstöld bedöms ha legat på en förhållandevis jämn nivå.

Relativt oförändrade nivåer av cykelstöld

Antalet anmälda cykelstöld har legat på en mer eller mindre stabil nivå sedan 2015, med omkring 66 000 anmälningar per år. Även i NTU framgår att andelen cykelstöld

der varit förhållandevis oförändrad sedan 2015, med runt tio procent av de cykelägande hushållen som uppger att de drabbats.

Fortsatt ökning av bedrägeribrotten

Utvecklingen i såväl NTU som anmälningstatistik visar på en successiv ökning av bedrägeribrott under 2000-talet. Bland de polisanmälda bedrägeribrotten märks en ökning av framförallt datorbedrägeri, och bedrägerier med hjälp av internet, som stått för den största delen av ökningen. Utsattheten i NTU ser likartad ut för både kvinnor och män.

Ökad utsatthet för hot sedan 2015

Enligt NTU har utsattheten för hot ökat sedan 2015, bland både män och kvinnor. Även resultat från andra självdeklarationsundersökningar tyder på en viss ökning de senaste åren. Antalet polisanmälda hot ökade mellan 2014 och 2016, men har sedan 2017 legat på en något lägre nivå.

Utsattheten för personrån på en märkbart högre nivå vid de två senaste NTU-mätningarna

Mellan 2012 och 2015 var utsattheten för

personrån relativ oförändrad, mellan 0,6 och 0,7 procent. Andelen som uppgett att de utsatts för personrån har dock legat på en högre nivå vid de två senaste mätningarna (avseende 2016 och 2017), då den skattade utsattheten uppgått till 1,1 respektive 1,3 procent. En viss ökning har även skett av antalet polisanmälda brott, men inte lika markant som förändringen i NTU.

Fortsatt hög nivå av kniv- och skjutvapenrelaterat våld

Efter en svagt nedåtgående trend under åren 2006–2015 har andelen som i NTU

uppgett att de utsatts för våld ökat. Enligt NTU var utsattheten för misshandel under 2017 på en nivå som liknar den första mätningen, 2006. Antalet personer som vårdats inom slutenvården för övergrepp av annan person har dock minskat successivt sedan 2011, vilket tyder på att grövre former av våld minskat. Dock med undantag för kniv- eller skottskador, som istället ökat markant under 10-talet.

Inledning

Rapportserien *Brottsutvecklingen i Sverige* har getts ut av Brottsförebyggande rådet sedan 1976. Publikationen utkommer ungefär vart fjärde år och beskriver utvecklingen för ett flertal centrala brottstyper. Mellan dessa publiceringar sammanställer Brå även återkommande kortanalyser om brottsutvecklingen, som tas fram för att ge en aktuell och övergripande bild av brottsutvecklingen i Sverige. Föreliggande kortanalys utgör den senaste av dessa publikationer. Här ges en beskrivning av utvecklingen för ett flertal olika brottstyper, baserat på en genomgång av de lämpligaste källorna. En av de viktigaste i sammanhanget är Nationella trygghetsundersökningen (NTU) som också fungerat som en utgångspunkt för valet av de brottstyper som studeras.

Målsättningen är att kortanalysen ska ge en kortfattad och aktuell lägesbild av utvecklingen för de aktuella brottstyperna. Den syftar således inte i första hand till att beskriva den faktiska omfattningen av olika brottstyper, utan huvudfokus är utvecklingen över tid. Kortanalysen är främst beskrivande, snarare än förklarande, och ger därför inte några djupgående förklaringar till brottsutvecklingens orsaker.

Syfte

Syftet med kortanalysen är att utifrån tillgängliga och lämpliga källor ge en aktuell och lättillgänglig bild av brottsutvecklingen i Sverige, samt att synliggöra eventuella förändringar i brottsligheten under 2000-talet.¹

Brottstyper och källor

Kortanalysen beskriver utvecklingen för bostadsinbrott, bilstöld och stöld ur eller från fordon, cykelstöld, bedrägeri, hot, personrån och misshandel. Samtliga brottstyper finns representerade i NTU, som tillsammans med statistiken över anmälda brott utgör de huvudsakliga källorna till denna publikation. Där det varit möjligt och relevant har dock även andra källor använts, exempelvis olika brottsoffer- och självdeklarationsundersökningar, registerdata samt rapporter och forskningsunderlag.²

Tidigare kortanalyser har även omfattat utvecklingen för sexualbrott och dödligt våld, vilket dock inte ingår här, eftersom Brå nyligen publicerat två större rapporter om sexualbrott re-

---

¹ Kortanalyserna om brottsutvecklingen är tänkta som ett komplement till den mer fullödiga beskrivning som presenteras i antologin *Brottsutvecklingen i Sverige*, som publicerats återkommande, med några års intervall, sedan 1976. Antologin är betydligt mer omfattande och ger bland annat en beskrivning av gärningspersonerna och hur de olika brottstyperna hanteras genom rättskedjan.

² I bilaga 1 finns ytterligare information om de olika källor som använts i kortanalysen.

spektive dödligt våld (Brå 2019a; Brå 2019b). Båda ger en betydligt mer ingående beskrivning av de brottstyperna än vad som vore möjligt inom ramen för denna kortanalys. Eftersom rapporterna publicerats så nyligen har det dessutom inte varit möjligt att ta del av detta nya kunskapsunderlag i kortanalysens sammanställning. Därför görs ingen beskrivning de båda brottskategorierna i kortanalysen detta år.

Viktigt att tänka på

Metodbytet i NTU

Under 2017 skedde ett metodbyte i NTU, då såväl insamlingsförfarandet som urvalet ändrades, liksom vissa justeringar av frågor och svarsalternativ. För att kunna göra beräkningar bakåt i tiden har man omräknat det skattade antalet som man fått fram med den tidigare metoden.³

Eftersom de tidigare kortanalyserna om brottsutvecklingen använt statistik från NTU före metodbytet, skiljer sig nivåerna för 2006–2017 i viss mån från de äldre kortanalyserna.

I samband med metodbytet ändrades även brottskategorin *bedrägeri*, som ersattes av brotten *försäljningsbedrägeri* respektive *kort-/kreditbedrägeri*. Det innebär att utsattheten för dessa bedrägerityper inte går att följa längre bakåt i tiden än 2016. I kortanalysen presenteras därför NTU-resultat från de äldre undersökningarna (före metodbytet) avseende bedrägerier, samt från och med 2016 *försäljningsbedrägeri* respektive *kort-/kreditbedrägeri*.

Sedan metodbytet i NTU har även nya frågor tillkommit gällande utsatthet för *fickstöld* och *nätcränkningar*. Eftersom dessa kategorier inte funnits med i de tidigare undersökningarna är det inte möjligt att studera utvecklingen före 2016, och de har därför inte tagits med i kortanalysen.

Kortanalysen är beskrivande, inte förklarande

Frågan om varför utvecklingen sett ut på det ena eller det andra sättet kvarstår oftast. I denna publikation görs ingen närmare analys av eventuella bakomliggande faktorer som påverkat utvecklingen. Det låter sig inte göras med det tillvägagångssätt som används här; eventuella orsaker till utvecklingen för olika brott behöver vara föremål för mer djupgående analyser. Kortanalysen syftar istället till att bidra med en mer generell bild av hur utvecklingen för vissa brott sett ut.

Den studerade tidsperioden kan variera mellan olika källor

I kortanalysen har uppgifter från och med 2000 använts där det varit möjligt. Eftersom de olika källorna till viss del skiljer sig med avseende på hur långt bakåt i tiden det finns tillgängliga data, varierar dock den redovisade tidsperioden mellan en del av dessa. Till exempel redovisas den självdeklarerade utsattheten i NTU för perioden 2006–2017, medan anmälningsstatistiken redovisar perioden 2000–2018. Det är viktigt att ha detta i åtanke vid jämförelse mellan de olika figurerna i analysen.

Anmälningsstatistiken speglar oftast inte den faktiska brottsutvecklingen

Anmälningsstatistiken ingår i kriminalstatistiken och redovisar rättsväsendets hantering av brott. Brott som inte kommer till rättsväsendets kännedom omfattas således inte av anmälningsstatistiken. Upptäcktsrisken och anmälningsbenägenheten är två faktorer som påverkar kriminalstatistiken och som även varierar över tid. Ju lindrigare brott, desto mindre är sannolikheten för en anmälan. Det innebär dels att grövre brott är överrepresenterade i kriminal-

---

³ För en mer ingående beskrivning av metodbytet, se *NTU 2018. Teknisk rapport* (Brå 2019c).

statistiken, dels att förändringar i den allmänna uppfattningen om vad som är ett lindrigt brott påverkar antalet brott som anmäls. Det finns till exempel studier som pekar på att våldshandlingar i arbetslivet polisanmäls i högre utsträckning än tidigare (Wikman, Estrada & Nilsson 2010). Anmälningsbenägenheten kan även påverkas av brottsoffrets relation till gärningspersonen, på så sätt att det är ovanligare att anmäla brott som begås av närstående än brott som begås av en okänd (Brå 2014). En annan aspekt att beakta är att de handlingar som anmäls, inte alltid visar sig utgöra brott.

Även självdeklarationsundersökningar som NTU har felkällor

Vid NTU:s senaste mätning var svarsfrekvensen 40,5 procent.⁴ Svarsfrekvensen i undersökningen har sjunkit kontinuerligt sedan mätningarna inleddes, och sjönk särskilt mycket i samband med metodbytet 2017, något som kan påverka jämförelsen över tid. En bortfallsanalys visar att svarsfrekvensen även varierar mellan olika grupper. Till exempel har kvinnor och personer födda i Sverige svarat i större utsträckning än män och utrikesfödda. Både problemet med den sjunkande svarsfrekvensen och under- och överrepresentationen av vissa grupper hanteras i möjligaste mån genom ett viktningsförfarande i analyserna av NTU. Det är dock sannolikt att de mest marginaliserade grupperna i befolkningen inte är representerade i undersökningen, vilket är svårare att kompensera med hjälp av viktning (Brå 2000, Brå 2019d). Eftersom NTU beskriver en självrapporterad utsatthet, innebär det även att händelser som de svarande redogör för inte nödvändigtvis är brott i straffrättslig mening.

Framställningen ger en förenklad bild av verkligheten

Inom ramen för varje brottskategori förekommer både ökning och minskningar, när man delar in resultaten på en mer detaljerad nivå. Att en brottstyp minskat överlag behöver inte motsäga att någon viss undergrupp av brott har ökat, eller att utsattheten för brott har ökat för en viss grupp av personer. Det kan även förekomma geografiska variationer som skiljer sig från resultaten på nationell nivå.

En ökning i anmälningsstatistiken är inte alltid något negativt

Anmälningsstatistiken är beroende av att brottsliga handlingar dels upptäcks, dels leder till att någon anmäler brottet. Ökad medvetenhet och minskad tolerans kan leda till att vissa brott uppmärksammas mer, liksom att fler upplever att de har utsatts för brott i takt med att definitionerna utvidgas. Med andra ord kan ett ökat antal anmälda brott bero på att fler anmäler eller upptäcks av polis och inte nödvändigtvis att fler utsätts. Det kan då betraktas som positivt att ett större antal brott kommer till rättsväsendets kännedom. En annan viktig aspekt är att lagstiftningen utvecklas över tid, och att vilka handlingar som utgör ett visst brott kan förändras.

Delvis olika populationer i självdeklarationsundersökningar och anmälningsstatistiken

Den utsatthet för brott som fångas upp i självdeklarationsundersökningar som NTU skiljer sig till viss del från den brottslighet som fångas upp i anmälningsstatistiken. Till exempel riktar sig NTU endast till personer mellan 16–84 år,⁵ medan anmälningsstatistiken fångar upp alla åldersgrupper, samt brott som begås mot juridiska personer (till exempel företag, föreningar eller myndigheter).

---

⁴ Svarsfrekvensen är viktad. Den oviktade svarsfrekvensen var 36,7 procent. För mer information se *NTU 2018 Teknisk rapport* (Brå 2019c).

⁵ Före metodbytet 2017 tillfrågades dock endast personer i åldersgruppen 16–79 år.

Metodbytet i NTU innebär att nivåerna skiljer sig från tidigare kortanalyser

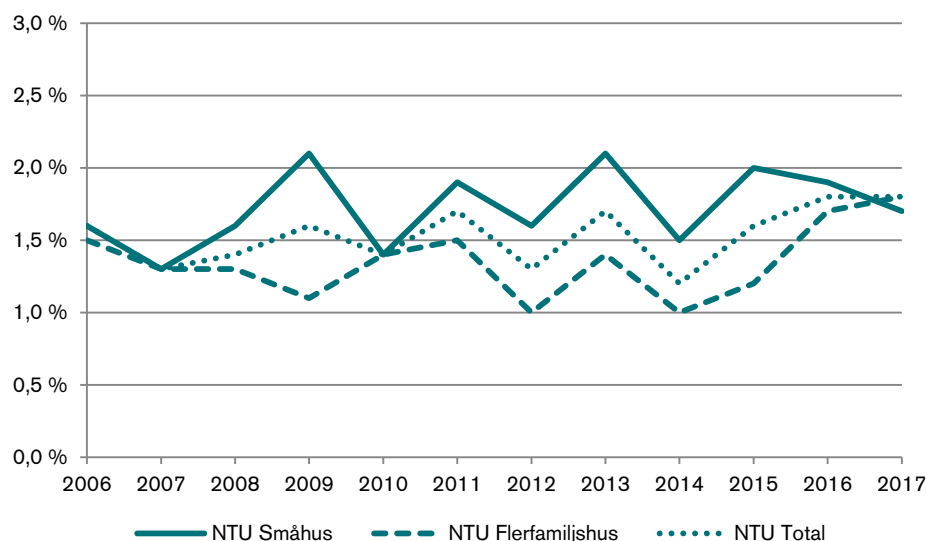
Tidigare kortanalyser om brottsutvecklingen har baserats på uppgifter från NTU före det tidigare beskrivna metodbytet. Det innebär att de tidsserier i kortanalysen som baseras på uppgifter från NTU, skiljer sig från motsvarande tidsserier i de tidigare kortanalyserna om brottsutvecklingen.

Bostadsinbrott

Utsatthet i befolkningen

Andelen hushåll som i NTU uppgett att de utsatts för bostadsinbrott har under större delen av den studerade perioden (2006–2017) legat på en förhållandevis stabil nivå, omkring 1,5 procent. Under 2016 och 2017 har nivån legat något högre, på omkring 1,8 procent. Över tid har utsattheten bland boende i småhus tenderat att vara något högre än bland boende i flerfamiljshus. Under 2017 var dock förhållandet det motsatta, med en marginellt högre andel (0,1 procent) som uppgett att de utsatts för bostadsinbrott bland flerfamiljshusen. Som framgår av figur 1 är det endast bland flerfamiljshusen som utsattheten ökat efter 2015, medan andelen utsatta i småhus istället minskat de senaste två åren.

Figur 1. Andel hushåll utsatta för bostadsinbrott 2006–2017, efter boendeform. Källa: NTU.

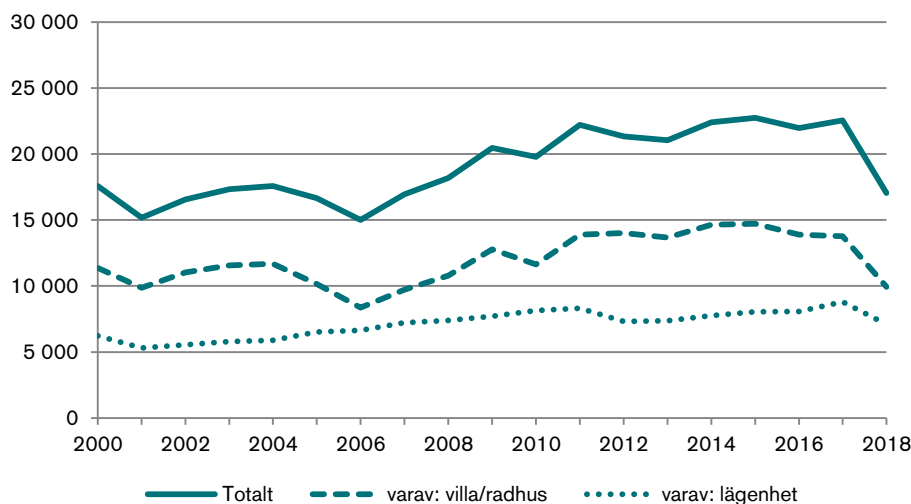
Anmälda brott i kriminalstatistiken

Statistiken över anmälda brott (figur 2) visar att antalet anmälda bostadsinbrott ökade under 00-talet, men sedan planade ut under 10-talet. Mellan 2011 och 2017 låg antalet anmälda bostadsinbrott förhållandevis stabilt på omkring 22 000 anmälningar per år, men minskade under

2018 till cirka 17 000.

Utvecklingen av anmälda bostadsinbrott skiljer sig till viss del från utvecklingen i NTU, som uppvisat jämnare nivåer sedan mätningarna påbörjades i mitten av 00-talet. En anledning till det kan vara att NTU inkluderar inbrott i fritidshus och i viss utsträckning även i förråd, inbrottstyper som utgör egna kategorier i anmälningsstatistiken, och som tillsammans legat på en förhållandevis jämn nivå sedan 2006 (i genomsnitt cirka 20 000 per år).

Figur 2. Antal anmälda bostadsinbrott 2000–2018. Källa: Brå (kriminalstatistiken).

Brås bedömning: Högre andel bostadsinbrott i flerfamiljshus 2016–2017

I NTU framgår att andelen hushåll som utsatts för bostadsinbrott legat på en något högre nivå sedan 2016. Ökningen avser dock endast flerfamiljshusen, medan andelen som utsatts i småhus istället har minskat något.

I anmälningsstatistiken framgår att antalet anmälda bostadsinbrott i småhus är fler än lägenhetsinbrotten. Skillnaderna har dock minskat de senaste tre åren, vilket i linje med resultaten från NTU, tyder på att bostadsinbrott i flerfamiljshus kommit att utgöra en större andel av det totala antalet bostadsinbrott än tidigare. Under 2018 minskade dock antalet anmälningar för båda boendeformerna, vilket var den lägsta nivån sedan 2007.

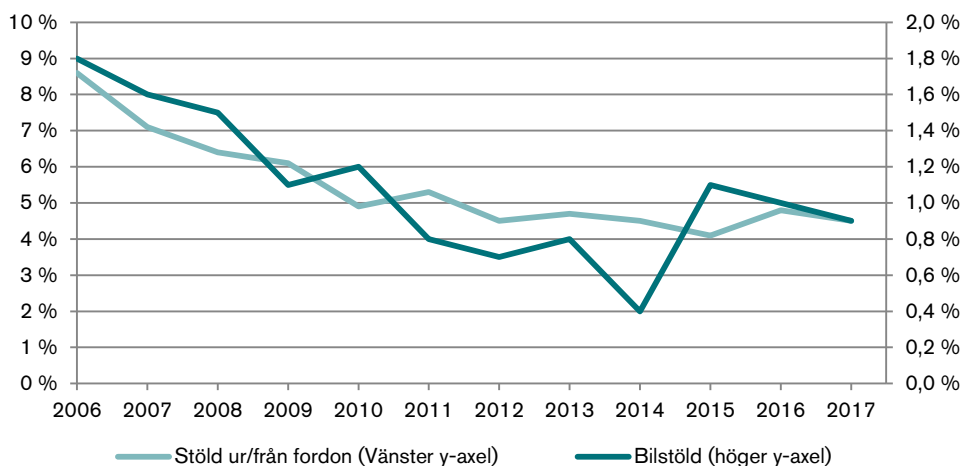
Bilstöld och stöld ur eller från fordon

Utsatthet i befolkningen

I NTU uppgav 0,9 procent av de bilägande hushållen att de utsattes för bilstöld under 2017.⁶ Det är i nivå med året innan, då andelen uppgick till 1,0 procent. I figur 3 framgår att den självdeklarerade utsattheten bland hushållen minskade tydligt mellan 2006 och 2014. Under 2015 ökade andelen utsatta men har sedan dess minskat något igen.

Andelen hushåll som utsatts för stöld ur eller från fordon uppgick under 2017 till 4,5 procent, vilket var en liten minskning från året innan, då motsvarande andel uppgick till 4,8 procent. Sett över tid liknar utvecklingen till stor del den för bilstölder. Utsattheten minskade markant mellan 2006 och 2012 (från 8,6 till 4,5 procent) men har sedan dess varit relativt oförändrad.

Figur 3. Andel hushåll utsatta för bilstöld (av samtliga hushåll som ägde bil) samt andel hushåll utsatta för stöld ur/från fordon 2006–2017. Källa: NTU.

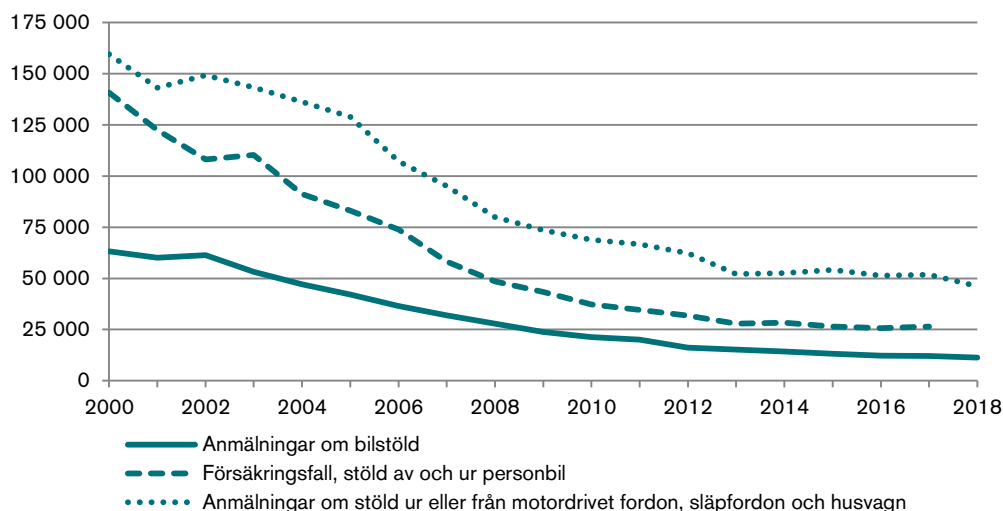
Anmälda brott

I figur 4 framgår att såväl antalet bilstölder som stölder ur eller från fordon minskat kraftigt

⁶ Frågan om utsatthet för bilstöld gäller även för leasingbil och tjänstebilar.

sedan millennieskiftet, för att därefter plana ut under 10-talet. Utvecklingen återspeglas även i försäkringsstatistiken, som i stort sett följer utvecklingen av anmälda brott. Den generella utvecklingen för dessa anmälda brott liknar i viss mån utvecklingen för motsvarande brott i NTU, med en tydlig minskning under början av perioden och därefter en utplaning. Den tvära minskningen och efterföljande ökning i NTU under 2014–2015 framgår dock inte av anmälningsstatistiken. Vad det beror på kan inte fastslås inom ramen för kortanalysen. Med tanke på att utsattheten för bilstöld är förhållandevis låg finns dock en ökad risk för slumpmässiga variationer från år till år, vilket skulle kunna utgöra en delförklaring.⁷

Figur 4. Anmälda bilstölder och stölder ur eller från motordrivet fordon, släpfordon och husvagn 2000–2018, samt försäkringsfall gällande stöld av och ur personbil 2000–2017. Källa Brå (kriminalstatistiken) och Svensk Försäkring.

Brås bedömning: Antalet bilstölder och stölder ur eller från fordon har legat förhållandevis stabilt, efter en kraftig minskning under 00-talet

Såväl NTU som anmälnings- och försäkringsstatistik visar en tydlig minskning av bilstölder och stölder ur eller från fordon under framför allt 00-talet. Nedgången hänger sannolikt delvis samman med det EU-direktiv som trädde i kraft 1998, och som innebar ett krav på att nytillverkade bilar skulle utrustas med elektroniskt stöldskydd.⁸ I takt med att bilparken successivt bytts ut har bilstölder därför också blivit svårare att genomföra. Sannolikt har det även indirekt bidragit till minskningen av stölder ur fordon, eftersom brotten ofta begås vid samma tillfälle.⁹ Även omständigheter såsom att bilsteron i nyare bilar ofta är inbyggd, och därför är svårare att stjäla, har sannolikt bidragit till minskningen. Det har även blivit vanligare med kameraövervakning på parkeringsplatser, vilket kan tänkas ha minskat såväl bilstölder som stölder ur eller från fordon (Brå 2017).

⁷ Före metodbytet 2017 (avseende 2016) var risken för sådana slumpmässiga variationer större på grund av det betydligt lägre urvalet.

⁸ Kommissionens direktiv 95/56/EG.

⁹ Förklaringen stöds även av tidigare av försäkringsstatistik, som visat att bilar tillverkade före 1998 anmäls i högre grad än nyare bilar (Brå 2017).

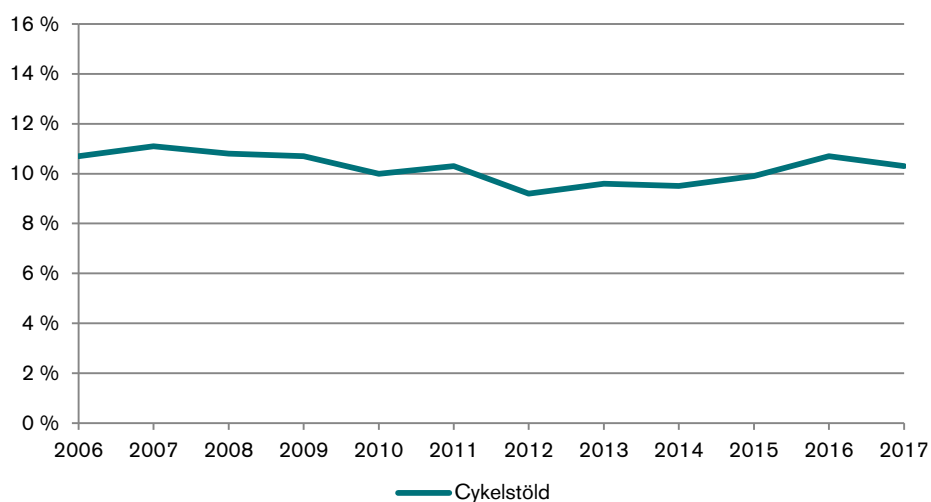
Cykelstöld

Utsattheten i befolkningen

I NTU framgår att 10,3 procent av de hushåll som ägde någon cykel utsattes för cykelstöld under 2017, vilket varen något lägre nivå än året innan, då 10,7 procent av hushållen utsattes.

Under den studerade perioden (2006–2017) har andelen utsatta hushåll varierat mellan 9,2 och 11,1 procent. Mellan 2007 och 2012 minskade cykelstölderna något, men har sedan dess successivt återgått till nivåer som liknar de i början av perioden.

Figur 5. Andelen hushåll utsatta för cykelstöld 2006–2017. Källa: NTU.

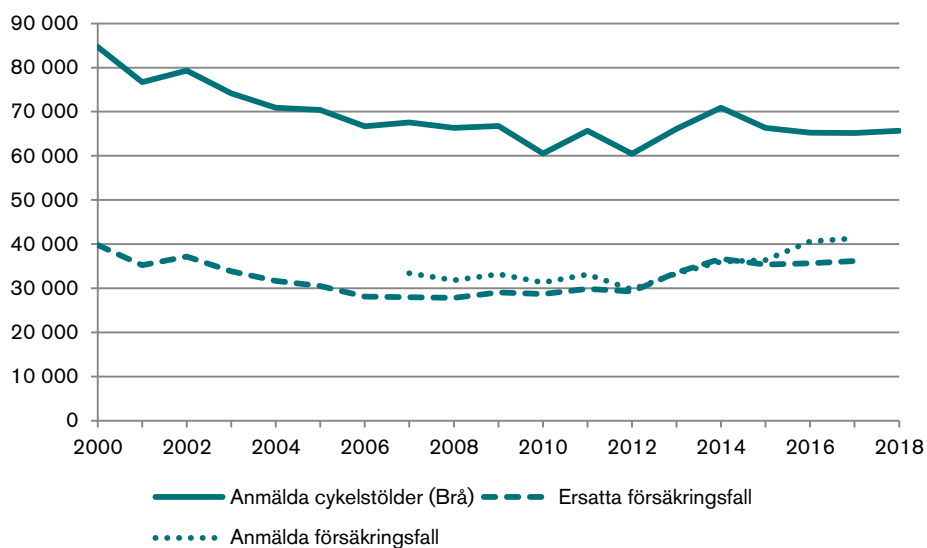
Anmälda brott

Antalet anmälda cykelstölder uppgick under 2018 till drygt 65 700, vilket var en liten ökning från året innan, då omkring 65 200 cykelstölder anmäldes (se figur 6).

Sett över en längre tidsperiod framgår att anmälningarna minskade som mest under 00-talets första hälft, från omkring 85 000 till 70 000 per år. Sedan 2004 har det årliga antalet anmälningar varierat mellan omkring 60 000 och 71 000. Minskningen under periodens början kan till viss del tänkas hänga samman med skärpta försäkringsvillkor under 90-talet, då många försäkringsbolag skärpte kraven på lås och förvaringsutrymmen, samt ändrade metod för beräkningen av självriskens (Brå 2008). Som framgår av figur 6 följer försäkringsstatistiken till

stor del samma utvecklingskurva som anmälningsstatistiken. Många cykelstölder polisanmäls dock aldrig, vilket den förhållandevis stora andelen utsatta hushåll i NTU (10,3 procent) också antyder.

Figur 6. Antalet anmälda cykelstölder 2000–2018, samt antalet anmälda respektive ersatta försäkringsfall av cykelstöld 2000–2017. Källa: Brå (kriminalstatistiken) och Svensk Försäkring.

Brås bedömning: Förhållandevis oförändrade nivåer av cykelstölder

I NTU framgår att utsattheten för cykelstölder minskade något under början av perioden, men att den sedan 2012 har återgått till nivåer som liknar de tidigare.

Anmälnings- och försäkringsstatistiken visar på en nedgång av cykelstölder under 00-talets första hälft, vilket till viss del kan tänkas bero på en minskad anmälningsbenägenhet på grund av förändrade försäkringsvillkor, men sannolikt även en reell minskning av cykelstölder, till följd av bättre lås och större försiktighet bland cykelägare (Brå 2008). Sedan 2015 har nivåerna varit relativt oförändrade, med omkring 65 000 till 66 000 anmälda cykelstölder per år. Under motsvarande period har utsattheten enligt NTU varierat mellan 9,9 och 10,7 procent av de cykelägande hushållen. Sammantaget bedöms utvecklingen av cykelstölder varit förhållandevis oförändrad.

Bedrägeri

Utsatthet i befolkningen

I takt med att bedrägeribrottsligheten utvecklats och blivit ett vanligare samhällsproblem, har behovet av att mäta olika dimensioner av bedrägeribrott ökat. I samband med metodbytet i NTU 2017¹⁰ ersattes frågan om utsatthet för bedrägerier därför mot två frågor gällande försäljningsbedrägeri och kort-/kreditbedrägeri.

Det innebär att utsattheten för bedrägeri, såsom frågan tidigare var formulerad, inte är möjlig att följa efter 2016, samtidigt som de nya frågorna om försäljnings- och kort-/kreditbedrägeri inte finns före 2016. För att kunna ge en övergripande bild av utvecklingen över tid, redovisas därför resultat från både de gamla och de nya NTU-undersökningarna.

Först beskrivs utsattheten för bedrägeri 2006–2016 utifrån de äldre NTU-mätningarna (dvs. före metodbytet) i figur 7. Därefter följer resultaten gällande försäljningsbedrägeri, respektive kort-/kreditbedrägeri 2016–2017 (se figur 8).¹¹

I figur 7 framgår att andelen som i NTU uppgav att de utsatts för bedrägerier ökade mer eller mindre successivt under perioden 2006–2016. Utvecklingen har sett likartad ut för både kvinnor och män, även om nivån varit något högre bland män.

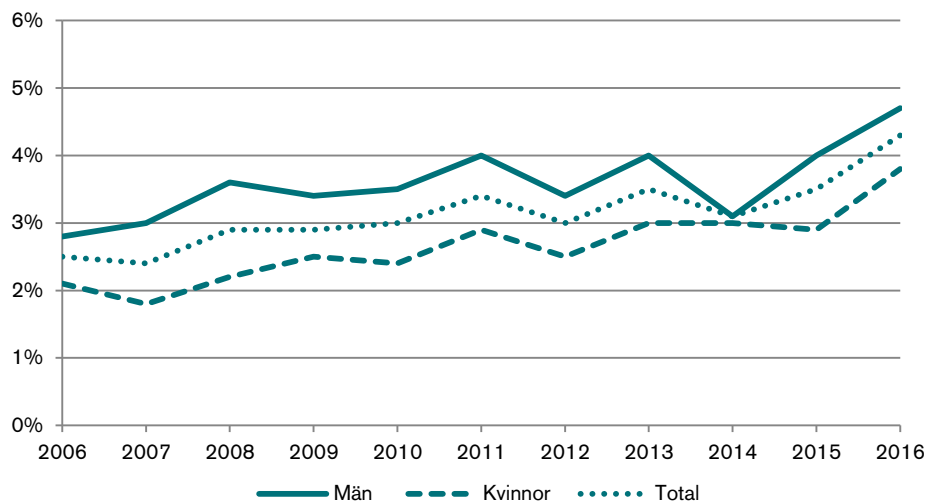
---

¹⁰ Se kortanalysens inledning, under rubriken *Metodbytet i NTU*, för en kort beskrivning av de ändringar som skedde i samband med metodbytet 2017.

¹¹ Eftersom undersökningarna skiljer sig avseende insamlingsmetod, urval och frågeställningar, är nivåerna av utsatthet inte helt jämförbara. Fokus ligger istället på hur den generella utvecklingen över tid ser ut.

Figur 7. Andel som utsatts för bedrägeri 2006–2016. Källa: NTU.

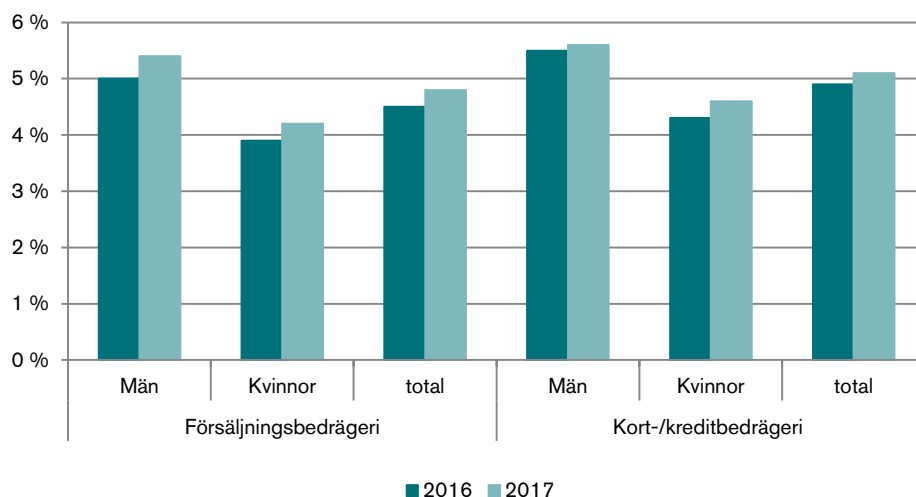

I figur 8 redovisas NTU-resultaten med den nya indelningen i försäljnings- respektive kort-/kreditbedrägeri.¹²

Andelen som utsatts för försäljningsbedrägeri under 2017 uppgick enligt NTU till 4,8 procent, vilket innebar en liten ökning från året innan, då 4,5 procent uppgav att de hade utsatts.

Vad gäller utsattheten för kort-/kreditbedrägeri framgår att 5,1 procent av befolkningen (16–84 år) uppgav att de utsatts för ett sådant brott under 2017. Det är en något högre nivå än för försäljningsbedrägerierna, och även en ökning från året innan, då 4,9 procent utsattes. Utvecklingen ser likartad ut för kvinnor respektive män, och tyder på en fortsättning av den ökning av bedrägeribrotten man tidigare sett i NTU (före metodbytet).

Figur 8. Andel som utsatts för försäljningsbedrägeri respektive kort-/kreditbedrägeri 2016–2017.

¹² Eftersom utsattheten för bedrägerier delats upp i två olika bedrägerityper, kan en och samma person ha utsatts för båda bedrägerityperna. Andelen personer som utsatts för respektive bedrägerityp kan därför inte summeras rakt av. Av de som utsatts för någon av bedrägerityperna 2017 hade drygt 9 procent utsatts för både försäljnings- och kort-/kreditbedrägeri.

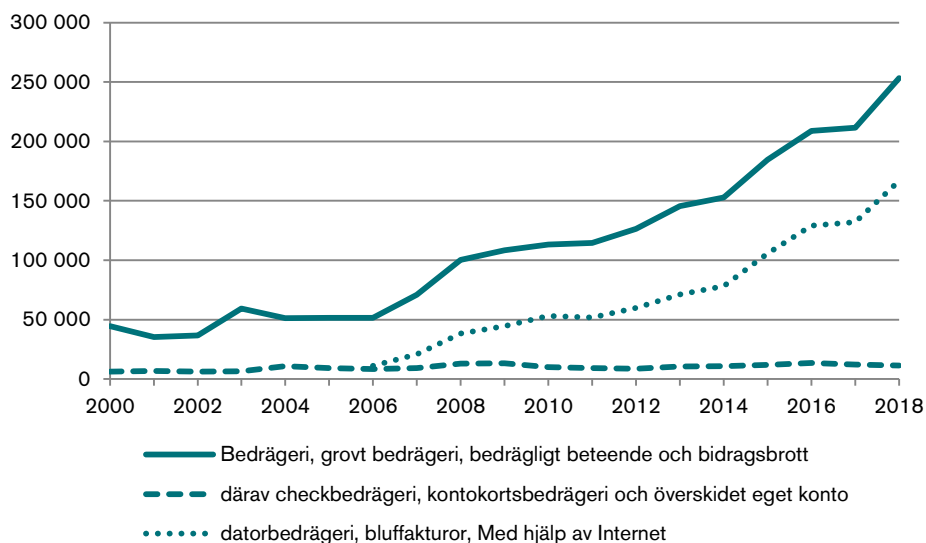
Anmälda brott

Utvecklingen av bedrägeribrott återspeglar till stor del vilka tekniker som används vid transaktioner och betalningar i samhället. Under 80-talet utgjordes till exempel majoriteten av anmälda bedrägeribrott av check- och kontokortsbedrägerier eller av att man övertrasserat sitt eget konto. Under 90-talet minskade den typen av bedrägerier och idag är checkbedrägerier, och framför allt övertrassering av eget konto mycket ovanliga.

I figur 9 redovisas utvecklingen av anmälda bedrägeribrott sedan år 2000. Som framgår av figuren har antalet anmälda bedrägeribrott ökat markant sedan mitten av 00-talet, vilket framför allt beror på en kraftig ökning av datorbedrägerier, bluffakturor och bedrägerier med hjälp av internet. År 2006 anmäldes knappt 11 000 sådana typer av bedrägerier, vilket kan jämföras med drygt 166 700 under 2018.

Den procentuella ökningen av de anmälda bedrägeribrotten är betydligt större än motsvarande ökning i NTU. En möjlig delförklaring till det är att anmälningsstatistiken, till skillnad från NTU, även fångar upp bedrägerier mot närings- och föreningsliv, liksom mot olika myndigheter (Brå 2016a). Enligt NTU har även anmälningsbenägenheten för bedrägerier ökat över tid, vilket bör ha bidragit till ökningen av anmälningar (Brå 2018).

Figur 9. Antal anmälda bedrägerier totalt sett, samt uppdelat på dels checkbedrägeri, kontokortsbedrägeri och överskridet konto, dels datorbedrägeri, bluffakturor och bedrägeri med hjälp av internet, 2000–2018. Källa: Brå (kriminalstatistiken).¹³

Brås bedömning: Bedrägeribrotten har ökat successivt under 2000-talet

Utvecklingen i såväl NTU som anmälningsstatistiken visar på en successiv ökning av bedrägeribrott under 2000-talet. Sannolikt hänger utvecklingen till stor del samman med samhällsförändringar, såsom ökad internetanvändning, minskad kontanthantering och en teknisk utveckling som ökat möjligheterna för vissa typer av bedrägeribrott. Det återspeglas även i att anmälningar om datorbedrägeri, och bedrägerier med hjälp av internet är de som andelsmässigt ökat mest.

¹³ Anmälda fall av datorbedrägeri, bluffakturor samt bedrägeri med hjälp av internet redovisas från och med 2006, eftersom brottskoderna för bluffakturor och bedrägerier med hjälp av internet tillkom först 2004 respektive 2006.

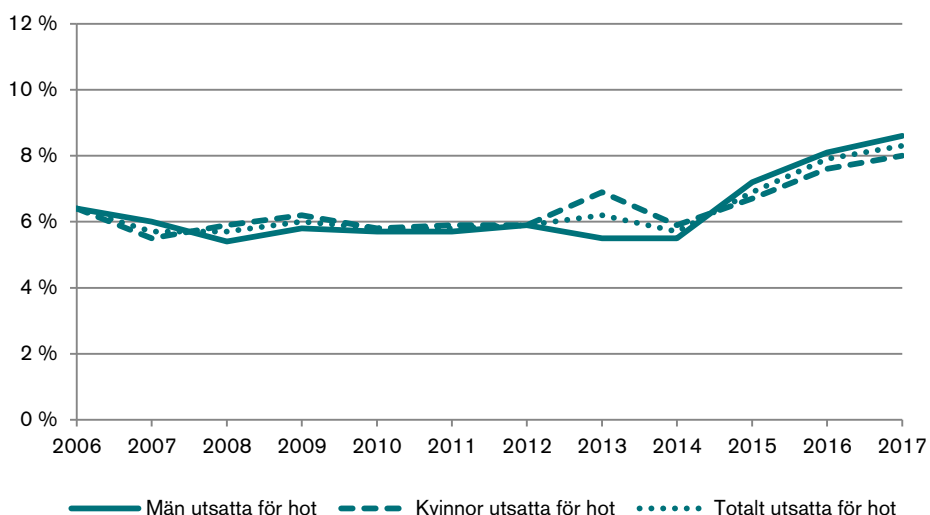
Hot

Utsatthet i befolkningen

Enligt NTU utsattes 8,6 procent av männen och 8,1 procent av kvinnorna för hot under 2017, vilket var en ökning med 0,4 procentenheter jämfört med 2016.

Sett över tid framgår att utsattheten för hot låg förhållandevis oförändrad omkring 6 procent fram till 2014. Därefter har andelen som uppger att de utsatts för hot ökat succesivt, från 5,7 procent 2014 till 8,3 procent 2017. Utvecklingen ser likartad ut för både kvinnor och män.

Figur 10. Andel kvinnor och män som uppgett att de utsatts för hot 2006–2017. Källa: Brå (NTU).

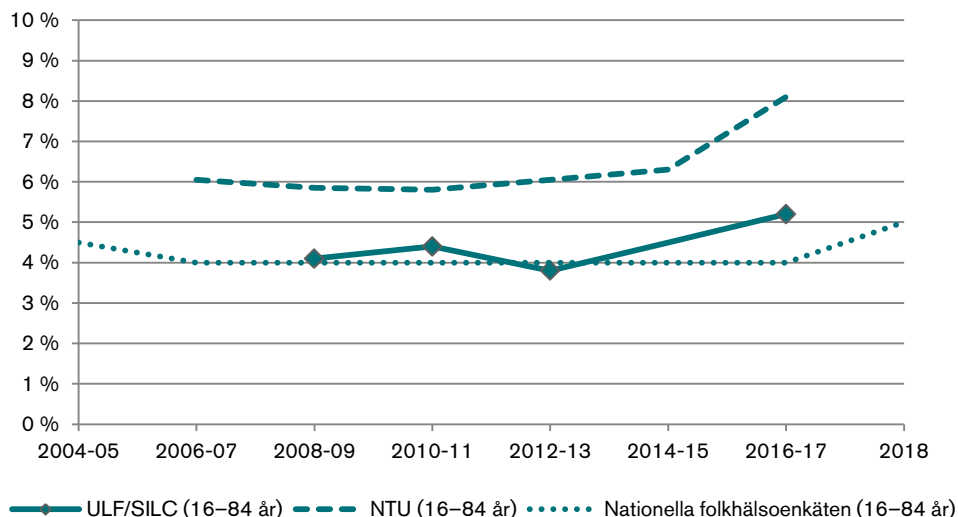
Även i andra surveyundersökningar finns tecken på att utsattheten för hot kan ha ökat något de senaste åren. I figur 11 beskrivs utvecklingen av utsattheten för hot utifrån surveyundersökningarna ULF/SILC, NTU och den nationella folkhälsoenkäten.¹⁴ Som framgår av figur 11 skiljer sig nivåerna mellan de olika undersökningarna, vilket bland annat har att göra

¹⁴ Sedan 2016 utförs den nationella folkhälsoenkäten vartannat år istället för varje år. Det innebär att perioden 2016–2017 endast avser utsatthet 2016. I samband med detta har även urvalet utökats och i den senaste undersökningen (2018) är urvalet dubbelt så stort som i de tidigare mätningarna.

med att undersökningarna skiljer sig avseende frågeställningar och insamlingsförfarande. I första hand är det därför utvecklingen i de olika undersökningarna som studeras, snarare än de exakta nivåerna.

Sett över tid har utvecklingen sett förhållandevis likartad ut mellan de olika undersökningarna, med en relativt stabil nivå fram till 2014–2015.¹⁵ Under 2016–2017 ökade dock andelen utsatta i NTU och ULF/SILC, medan resultaten från den nationella folkhälsoenkäten låg kvar på 4 procent.¹⁶ I den senaste mätningen (2018) framgår dock en ökning även i nationella folkhälsoenkäten.

Figur 11. Andel utsatta för hot. Källor: SCB (ULF/SILC) 2008–2017, Folkhälsomyndigheten (nationella folkhälsoenkäten) 2004–2018 och Brå (NTU) 2005–2017.

Anmälda brott

Under 2018 anmäldes 48 739 fall av olaga hot,¹⁷ vilket var något lägre än 2017, då 49 296 fall anmäldes. Under 2000-talet har utvecklingen överlag sett likartad ut för män, kvinnor och barn (dvs. personer under 18 år). Antalet anmälningar ökade mer eller mindre successivt under 2000-talet, men planade ut under 10-talet. Efter 2015 framgick dock bland barn (under 18 år) en viss ökning, som inte var lika framträdande bland vuxna.

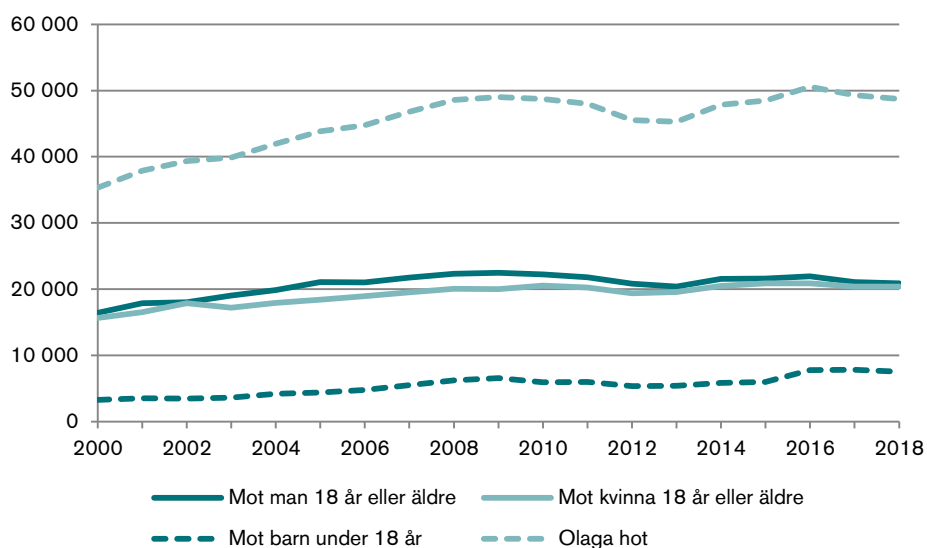
Utvecklingen av anmälda hot skiljer sig således till viss del från den självdeklarerade utsattheten i NTU. En möjlig delförklaring är att anmälningsbenägenheten förändrats över tid. Till exempel finns tidigare studier som pekat på att toleransen för hot inom arbetslivet till viss del kan ha minskat över tid, och således medfört att en större andel av arbetsrelaterade hot anmäls än tidigare (Wikman, Estrada & Nilsson 2010), vilket delvis skulle kunna förklara ökningen under 00-talet. Sedan 2015 har dock utsattheten för hot ökat betydligt mer i NTU än motsvarande ökning i polisanmälda brott, och till skillnad från anmälningsstatistiken är ökningen tydlig även inom den vuxna delen av befolkningen. Vad det beror på har emellertid inte varit möjligt att besvara inom ramen för kortanalysen, utan kräver en mer djupgående analys av statistiken.

¹⁵ För perioden 2014–2015 ställdes inga frågor om hot i ULF/SILC. Således vet vi inte vilken nivå som hade uppmätts för dessa år om frågan ställts. I diagrammet saknas därför brytpunkten för denna period.

¹⁶ Till skillnad från de övriga undersökningarna redovisas resultaten i den nationella folkhälsoenkäten utan decimaler. Således framgår inte eventuella mindre ökning/minskningar.

¹⁷ Med undantag för olaga hot mot grupp, som inte ingår i figuren.

Figur 12. Antal anmälningar om olaga hot 2000–2018. Källa: Brå (kriminalstatistiken).

Brås bedömning: Utsattheten för hot på en högre nivå sedan 2015

Andelen som uppger sig ha utsatts för hot, såväl i NTU som i ULF/SILC och i den nationella folkhälsoenkäten, har varit relativt oförändrad, större delen av den undersökta perioden. Vid de senaste mätningarna framgår dock en ökning. Andelen som i NTU uppgav utsatthet för hot ökade markant från 5,7 till 8,3 under perioden 2014–2017. Anmälningssstatistiken visar delvis på en annorlunda utveckling, och antalet anmälningar om olaga hot sjönk något under 2017 och 2018. Nedgången föregicks dock av en viss ökning 2014–2016, även om denna inte var lika markant som i NTU. Sammantaget tyder resultaten på att utsattheten för hot ökat efter 2014.

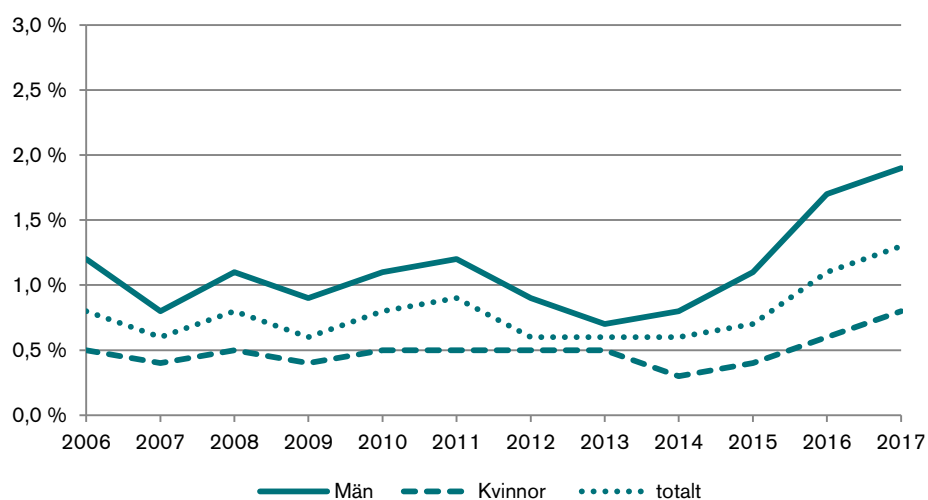
Personrån

Utsatthet i befolkningen

I NTU uppgav 1,3 procent av befolkningen (16–84 år) att de utsatts för personrån under 2017. Det innebär en liten ökning jämfört med året innan, då 1,1 procent uppgav att de utsatts.

Sett över tid framgår att andelen utsatta varit förhållandevis oförändrad fram till 2015, men sedan dess ökat, och den skattade utsattheten 2017 är den hittills högsta nivån som uppmätts i NTU. Utvecklingen ser överlag likartad ut för både män och kvinnor, med förhållandevis stabila nivåer fram till 2015 och därefter en ökning 2016–2017.

Figur 13. Andel utsatta för personrån 2006–2017. Källa: Brå (NTU).

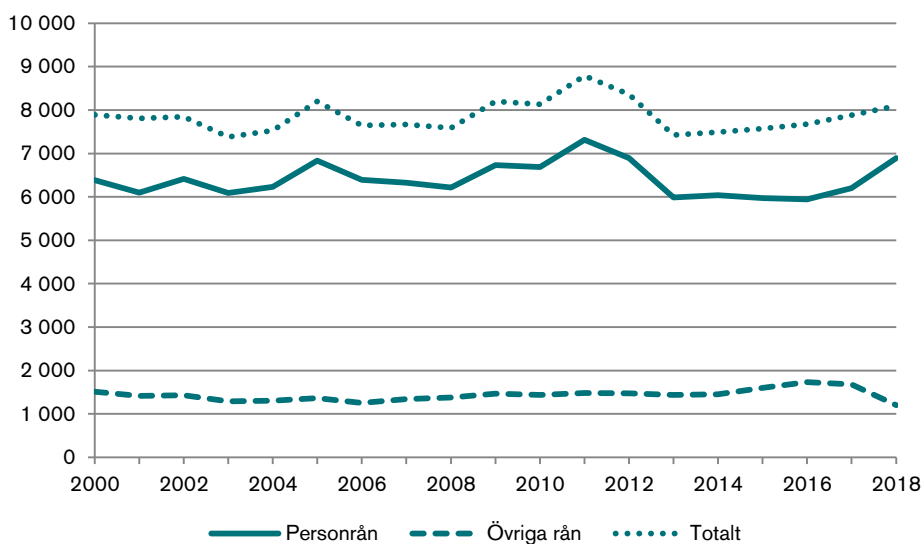
Anmälda brott

Under 2000-talet har antalet anmälda personrån varierat mellan cirka 6 000 och 7 000 brott per år. Efter en toppnotering 2011, då drygt 7 300 personrån anmäldes, sjönk nivåerna och låg förhållandevis stabilt runt 6 000 anmälningar per år fram till 2016. De senaste två åren har anmälningarna ökat något, och 2018 anmäldes närmare 6 900 personrån.

Antalet anmälda personrån är dock sannolikt i viss mån underskattat, för tidigare studier har

visat att en stor del av brotten i kategorin övriga rån egentligen är personrån (Brå 2012). Antalet övriga rån har pendlat mellan cirka 1 400 och 1 700 anmälningar under den studerade perioden, och slår man samman de båda kategorierna framgår en svag men kontinuerlig ökning av anmälningar från och med 2014. Uppgången i NTU under 2016 och 2017 är dock betydligt mer markant än i anmälningstatistiken. Vad det beror svårt att säga med säkerhet. Tidigare forskning (Brå 2016b) har visat att de personrån som polisanmäls ofta tenderar att vara av allvarligare karaktär, där gärningspersonen använt sig av fysiskt våld (cirka 70 procent), medan andelen rånutsatta som i NTU uppger att de utsatts för våld utgjort en betydligt mindre andel (omkring 30 procent). Det är således möjligt att ökningen i NTU i större utsträckning återspeglar en ökning av rån som inte innefattat fysiskt våld. En annan tänkbar del-förklaring är att en del av de självdeklarerade händelser som uppfattats som personrån i NTU egentligen utgjort en annan brottstyp (exempelvis olika typer av stöldbrott). Inom ramen för kortanalysen har det dock inte varit möjligt att undersöka i vilken mån sådana förklaringsmodeller kan tänkas ligga bakom skillnaderna, då det skulle kräva en betydligt mer djupgående analys.

Figur 14. Anmälda personrån samt övriga rån 2000–2018. Källa: Brå (kriminalstatistiken).

Brås bedömning: Utsattheten för personrån på en högre nivå under 2016–2017

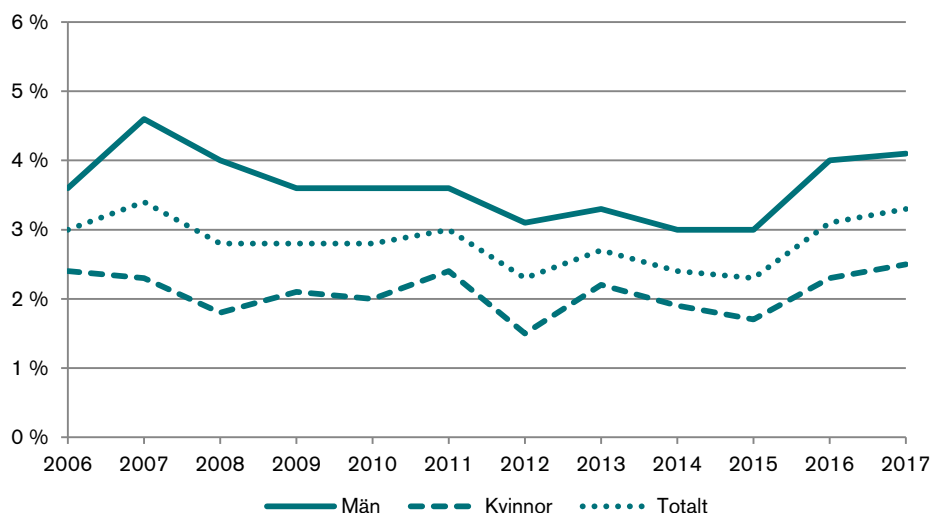
Andelen som enligt NTU utsatts för personrån har legat på en markant högre nivå under 2016 och 2017 än tidigare år. En viss ökning framgår även i antalet polisanmälda brott, men betydligt svagare än förändringen i NTU. Vad skillnaderna beror på är emellertid inte möjligt att besvara inom ramen för kortanalysen.

Misshandel

Andelen som i NTU uppgav att de utsatts för misshandel under 2017 uppgick till 3,3 procent, vilket var en ökning med 0,2 procentenheter jämfört med 2016. Som figuren visar uppgav män i högre utsträckning än kvinnor att de utsatts för misshandel. Det är dock troligt att kvinnors utsatthet underskattats, eftersom kvinnor oftare än män utsätts för misshandel av närstående, vilket är svårare att fånga upp i självdeklarationsundersökningar (Brå 2014).

Sett över tid framgår att utsattheten minskat succesivt för män fram till 2014, medan den utsatthet som kvinnor uppgett inte minskat i samma utsträckning. I de två senaste NTU-mätningarna framgick dock en ökning bland både män och kvinnor, och under 2017 var utsattheten på en nivå som liknade nivån för början av mätperioden. Andelen som uppgett utsatthet för allvarigare misshandel¹⁸ har dock varit oförändrad sedan 2016.

Figur 15. Andel män respektive kvinnor som utsatts för misshandel 2006–2017. Källa: Brå (NTU).

Frågor om utsatthet för våld ställs även i surveyundersökningarna ULF/SILC och den nationella folkhälsoenkäten. I figur 16 redovisas utvecklingen av utsattheten för våld eller misshandel, för de båda undersökningarna tillsammans med utvecklingen i NTU. Den andel som uppger sig

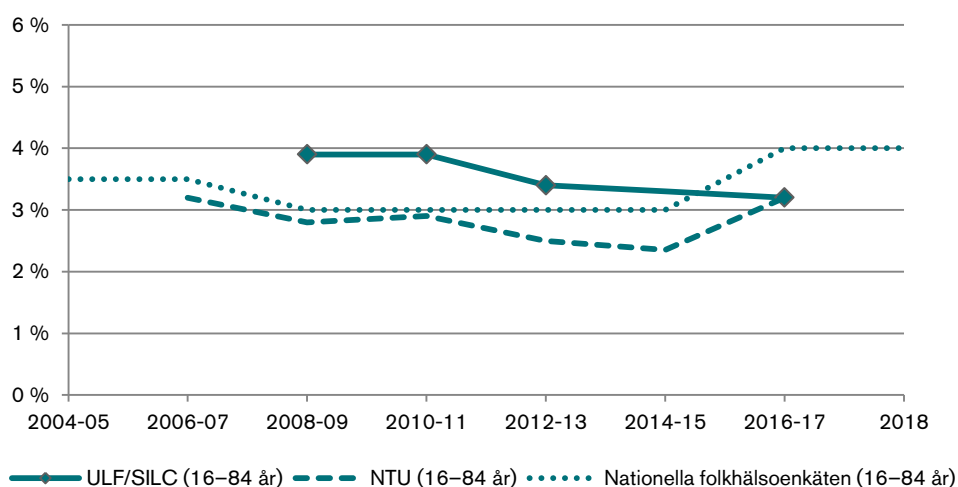
¹⁸ Avser misshandel som lett till besök hos läkare, sjuksköterska eller tandläkare.

ha utsatts för misshandel varierar något mellan de olika undersökningarna, vilket bland annat kan relateras till skillnader i undersökningarnas insamlingsförfaranden och frågeformuleringar. Därför är det i första hand den generella utvecklingen som studeras, snarare än specifika nivåskillnader.

Som framgår i figur 16 har utvecklingen överlag varit likartad i de olika undersökningarna, med en minskning av utsattheten för misshandel från mitten av 00-talet till 2014–2015. I både NTU och nationella folkhälsoenkäten har det emellertid skett en ökning sedan dess, och i de senaste undersökningarna var andelen utsatta på nivåer som liknade de första mätningarna. I ULF/SILC ställdes inga frågor om utsatthet för våld 2014–2015, och det går därför inte att avgöra huruvida nivåerna 2016–2017 innebar en ökning eller minskning från föregående tvåårsperiod. Nivån var dock högre 2012–2013 än 2016–2017, då nivån i ULF/SILC var den lägsta hittills (3,2 procent).

Figur 16. Utsatta för något våld 2008–2017, utsatta för misshandel 2006–2017, utsatta för fysiskt våld 2004–2018. Tvåårsmedelvärden. Källor: SCB (ULF/SILC)¹⁹, Brå (NTU) och Folkhälsomyndigheten (nationella folkhälsoenkäten).²⁰

Ett annat sätt att få en bild av utvecklingen av misshandel är att titta på utvecklingen av patienter som vårdas inom slutenvården, på grund av övergrepp av annan. I slutenvården behandlas patienter som har allvarigare skador, och som därför bedöms behöva specialiserade resurser och/eller stanna kvar till nästa dygn. Statistiken ger därför endast en bild av utsattheten för allvarigare våldsbrott.²¹

Som framgår av figur 17 har antalet personer som behandlas i slutenvård på grund av övergrepp av annan sjunkit kontinuerligt sedan 2008. Under 2017 behandlades 1 555 patienter, vilket var den lägsta nivån sett till hela den studerade perioden (2000–2017). Minskningen gällde både kvinnor och män, även om den inte var lika stor bland kvinnor. Enligt Socialstyrelsen (2018) kan en del av minskningen dock förklaras av förändringarna inom vården, som inneburit att fler fall än tidigare kan hanteras inom öppenvården.

Från och med 2008 finns statistik som inkluderar specialiserad öppenvård (se bilaga 3).²² En

¹⁹ För perioden 2014–2015 ställdes inga frågor om hot i ULF/SILC. Således vet vi inte vilken nivå som hade kunnat uppmätas för dessa år om frågan hade ställts. I diagrammet saknas därför brytpunkten för denna period.

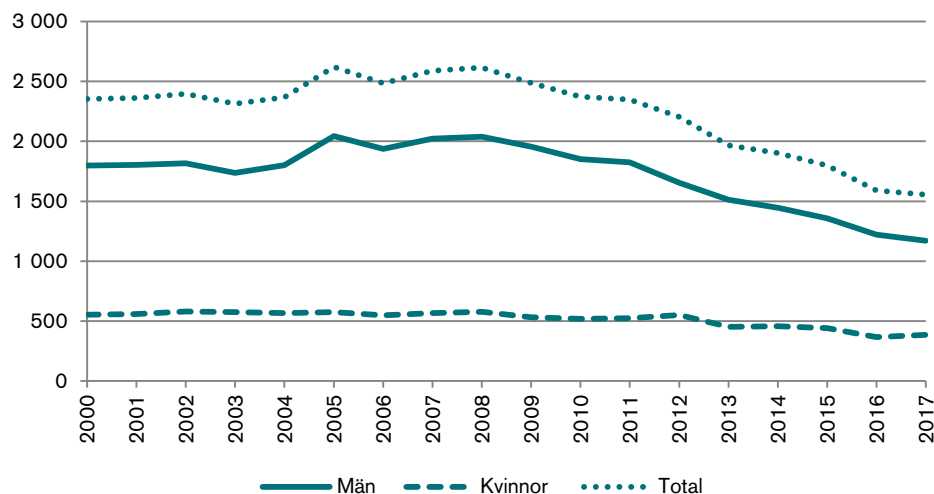
²⁰ Sedan 2016 utförs datainsamlingen till den nationella folkhälsoenkäten endast vartannat år. Det innebär att perioden 2016–2017 för den undersökningen endast avser år 2016. Vidare har urvalet i undersökningen utökats i den senaste mätningen (2018) från 20 000 till 40 000.

²¹ Enligt Socialstyrelsen utgör majoriteten av fallen frakturer och hjärnskakningar, medan cirka 13 procent avser kniv- eller skottskador.

²² Specialiserad öppenvård avser personer som behandlats i den delen av den öppna vården som inte är att betrakta som primärvård. Till exempel besök på akutmottagning.

nedgång av antalet patienter framgår dock även när specialiserad öppenvård inkluderas, men den andelsmässiga minskningen är mindre än om endast slutenvårdsbehandlingar räknas.

Figur 17. Patienter som behandlats i slutenvård för skador genom övergrepp av annan 2000–2017. Källa: Socialstyrelsen.²³

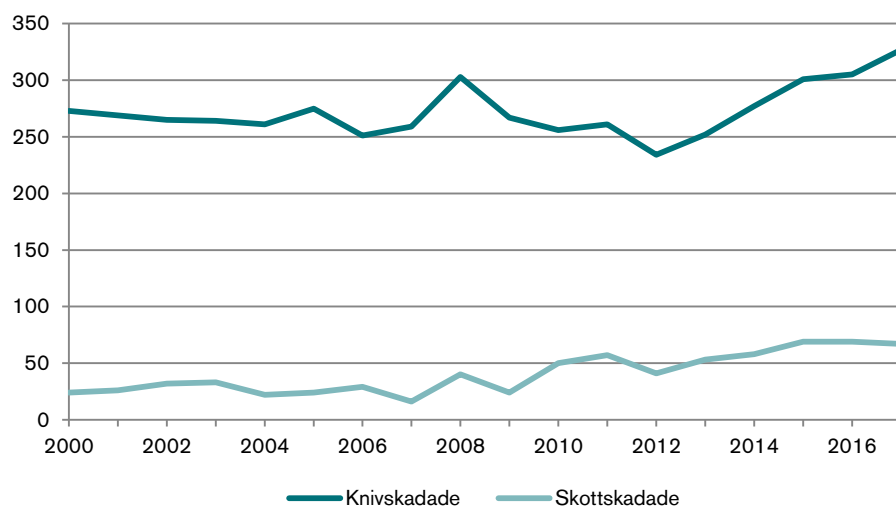

Antalet patienter som behandlas för kniv- eller skottskador utgör en förhållandevis liten del av de inskrivna på slutenvården, men utgör samtidigt några av de allvarligaste fallen av våld.

Knivskadorna minskade under perioden 2008–2012, från 303 till 234, men har sedan dess ökat och uppgick 2017 till 327 behandlade patienter. Det är den högsta nivån under 2000-talet och 23 fler än året innan.

Antalet inskrivna med skottskador ökade i stort sett kontinuerligt mellan 2007 och 2015 (från 24 till 69). Därefter har nivån varit relativt oförändrad med strax under 70 patienter per år.

Figur 18. Antal patienter behandlade i slutenvård för kniv- respektive skottskador 2000–2017. Källa: Socialstyrelsen.

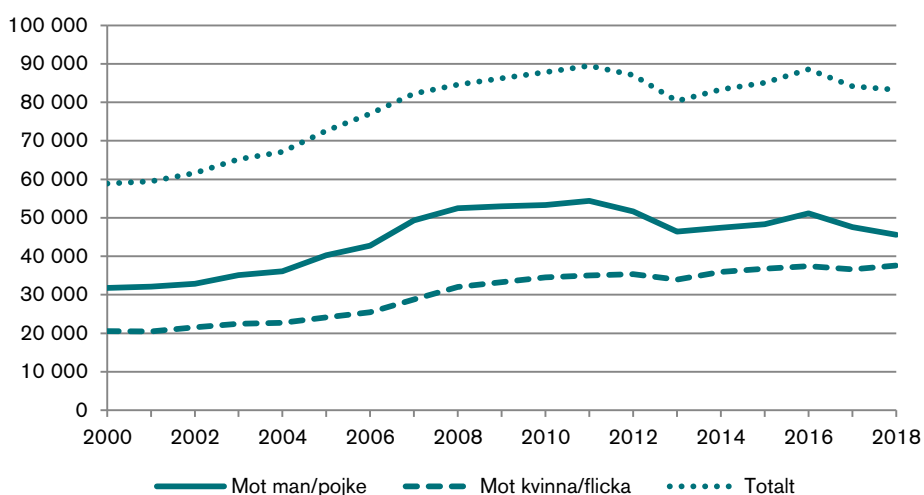

²³ Socialstyrelsens statistik avser en patient per orsakskod och år. Statistiken avser således inte antalet behandlingar, utan antalet unika individer som behandlats per år. För att möjliggöra jämförelser, redovisas antalet behandlingar inom slutenvården tillsammans med antalet patienter, i bilaga 3.

Anmälda brott

Anmälningar om misshandel ökade mer eller mindre kontinuerligt under perioden 2000–2011, från cirka 59 000 vid millennieskiftet till över 89 000 under 2011. Därefter har utvecklingskurvan planat ut, och 2018 anmäldes omkring 83 000 fall av misshandel mot personer över 15 år. Kurvan följer således varken Socialstyrelsens register över patienter i slutenvård eller den självdeklarerade utsattheten i NTU. En förklaring kan bland annat vara förändringar i anmälningsbenägenheten och minskad tolerans för våldsbrott. Straffskärpningar för våldsbrott, liksom införandet av en ny straffregel för synnerligen grov misshandel, är två exempel på ökat politiskt fokus på våldsbrott. I NTU framgår att anmälningsbenägenheten ökade fram till 2012, för att sedan minska något, vilket i viss utsträckning ligger i linje med anmälningsstatistiken, som planat ut efter 2011.

Figur 19. Antal anmälningar om misshandel (inklusive grov), 2000–2018. Källa: Brå (kriminalstatistiken).

Brås bedömning: Det vapenrelaterade våldet har ökat under 10-talet

I de olika självdeklarationsundersökningarna NTU, ULF/SILC och den nationella folkhälsoenkäten syns en nedåtgående utveckling av utsattheten för misshandel fram till 2015. Nedgången har dock främst gällt män, medan kvinnor legat kvar på ungefär samma nivå. Under 2016–2017 syntes dock en viss ökning i NTU och den nationella folkhälsoenkäten. Antalet polisanmälda fall minskade dock efter 2016, och personer som vårdats i slutenvård på grund av övergrepp har minskat mer eller mindre kontinuerligt sedan 2008. Däremot framgår en tydlig ökning av vapenrelaterat våld under 10-talet. Antalet inskrivna för skottskador har förvisso minskat något sedan 2015, men sett ur ett längre perspektiv framgår en tydlig ökning. Det gäller även knivskador, där antalet vårdade under 2017 var den högsta nivån hittills under 2000-talet. Sammantaget tyder statistiken på att det allra grövsta våldet, där kniv- eller skjutvapen använts, har ökat, medan andra former av grovt våld (som medfört slutenvårdsbehandling) har minskat. För mindre kraftigt våld (som inte krävt sjukvård) syns i den självdeklarerade statistiken en viss ökning efter 2015.

Referenser

Brottsförebyggande rådet, Brå (2000). *Vanor och trygghet – intervjuundersökning av socialt utsatta personer och normalbefolkning*. Internetpublikation. Stockholm: Brottsförebyggande rådet.

Brottsförebyggande rådet, Brå (2008). *Brottsutvecklingen i Sverige fram till år 2007*. Rapport 2008:23. Stockholm: Brottsförebyggande rådet.

Brottsförebyggande rådet, Brå (2012). *Användningen av brottskoder. En kvalitetsstudie inom kriminalstatistiken*. Kvalitetstudie 1. Stockholm: Brottsförebyggande rådet.

Brottsförebyggande rådet, Brå (2016a). *Bedrägeribrottsligheten i Sverige. Kartläggning och åtgärdsförslag*. Rapport 2016:9. Stockholm: Brottsförebyggande rådet.

Brottsförebyggande rådet, Brå (2016b). *Personrån. En studie om vilka som utsätts, om brotten samt om riskfaktorer för rån bland unga*. Rapport 2016:11 Stockholm: Brottsförebyggande rådet.

Brottsförebyggande rådet, Brå (2017). *Brottsutvecklingen i Sverige fram till år 2015*. Rapport 2017:5. Stockholm: Brottsförebyggande rådet.

Brottsförebyggande rådet, Brå (2018a). *Nationella trygghetsundersökningen 2017. Om utsatthet, otrygghet och förtroende*. Rapport 2018:1. Stockholm: Brottsförebyggande rådet.

Brottsförebyggande rådet, Brå (2018b). *Nationella trygghetsundersökningen 2017. Teknisk rapport*. Rapport 2018:2. Stockholm: Brottsförebyggande rådet.

Brottsförebyggande rådet, Brå (2019a). *Indikatorer på sexualbrottsutvecklingen 2007–2017. Rapport 2019:5*. Stockholm: Brottsförebyggande rådet.

Brottsförebyggande rådet, Brå (2019b). *Dödligt våld i Sverige 1990–2017. Omfattning, utveckling och karaktär. Rapport 2019:6*. Stockholm: Brottsförebyggande rådet.

Brottsförebyggande rådet, Brå (2019c). *Nationella trygghetsundersökningen 2018. Teknisk rapport*. Rapport 2019:2. Stockholm: Brottsförebyggande rådet.

Brottsförebyggande rådet, Brå (2019d). *Nationella trygghetsundersökningen 2018. Om utsatt-het, otrygghet och förtroende*. Rapport 2019:1. Stockholm: Brottsförebyggande rådet.

Socialstyrelsen (2018). *Statistik om skador och förgiftningar behandlade i slutenvård 2017*. Stockholm: Socialstyrelsen.

Wikman, S., Estrada, F. och Nilsson, A. (2010). *Våld i arbetslivet – en kriminologisk kunskapsöversikt*. Stockholm: Arbetsmiljöverket.

Bilagor

Bilaga 1. Kort om de mest använda källorna

Nedan presenteras de huvudsakliga källor som används i rapporten. Presentationen är inte uttömmande och är endast tänkt som en introduktion med hänvisning till var man kan läsa mer om de olika källorna.

Nationella trygghetsundersökningen (NTU)

Nationella trygghetsundersökningen är en surveyundersökning som Brå genomfört årligen sedan 2006. Metoden för insamlingsförfarandet ändrades 2017, i samband med att man övergick från i huvudsak telefonintervjuer till post- och webbenkäter, samt ökade urvalet och justerade vissa frågeställningar. Urvalet består idag av 200 000 personer i åldrarna 16–84 år, och bortfallet vid den senaste mätningen 2018 uppgick till 59,5 procent. För mer information angående rapporten, se Brås webbplats:

<https://www.bra.se/statistik/statistiska-undersokningar/nationella-trygghetsundersokningen.html>.

Nationella folkhälsoenkäten: Hälsa på lika villkor

Folkhälsomyndigheten gör vartannat år en nationell studie om folkhälsa, *Hälsa på lika villkor* (före 2016 utfördes studien årligen). Studien har genomförts sedan 2004 och omfattade fram till 2016 ett nationellt urval om 20 000 personer i åldrarna 16–84 år. För 2018 har urvalet utökats till 40 000 personer i åldrarna 16–84 år. För mer information om den nationella folkhälsoenkäten, se www.folkhalsomyndigheten.se/nationella-folkhalsoenkaten/.

Undersökningarna om levnadsförhållanden (ULF/SILC)

Statistiska centralbyrån (SCB) genomför årligen Undersökningarna av levnadsförhållanden (ULF/SILC) genom telefonintervjuer med ett urval av Sveriges befolkning, i åldern 16 år och äldre. Undersökningarna ger information om hur levnadsförhållandena ser ut bland olika grupper i det svenska samhället. De områden som behandlas är bland annat boende, ekonomi, hälsa, fritid, medborgerliga aktiviteter, sociala relationer, sysselsättning och trygghet. Alla områden ingår dock inte vid varje mätning, och vid den senaste undersökningen ingick inga frågor om utsatthet för hot eller våld. För mer information om ULF/SILC, se www.scb.se/LE0101.

Kriminalstatistiken

I statistiken över anmälda brott redovisas samtliga händelser som anmälts och registrerats som brott hos polis, tull och åklagare i landet. Även brott som har ägt rum tidigare, men anmälts under redovisningsåret, finns med i statistiken, liksom brott som anmälts i Sverige men begåtts utomlands. Man kan läsa mer om kriminalstatistiken över anmälda brott i Brås rapport *Anmälda brott 2018. Slutgiltig statistik*. Det går också att ta fram egen statistik på Brås webbplats, www.bra.se.

Bilaga 2. Frågeformuleringar i NTU

Nedan beskrivs de frågeformuleringar som använts i NTU, för de olika brottstyperna.

Bostadsinbrott

Bröt sig någon in i din bostad i syfte att stjäla något under förra året?

Bilstöld och stöld ur eller från fordon

Fick du eller någon annan i hushållet en bil stulen under förra året?

Fick du eller någon annan i hushållet något stulet ur eller från en bil, en motorcykel, en moped, en husvagn eller liknande under förra året?

Cykelstöld

Fick du eller någon annan i hushållet någon cykel stulen under förra året?

Bedrägeri (så som frågan ställdes före metodbytet)

Blev du som privatperson på ett brottsligt sätt lurad på pengar eller andra värdesaker under förra året?

Försäljningsbedrägeri

Har någon på ett brottsligt sätt lurat dig som privatperson på pengar då du har köpt eller sålt något under förra året?

Kort-/kreditbedrägeri

Har någon på ett brottsligt sätt använt ditt kontonummer, kontokort/kontokortsuppgifter eller dina personuppgifter för att komma över pengar eller andra värdesaker under förra året?

Hot

Hotade någon dig, på ett sådant sätt att du blev rädd under förra året?

Personrån

Rånade eller försökte någon råna dig genom att använda hot eller våld under förra året?

Misshandel

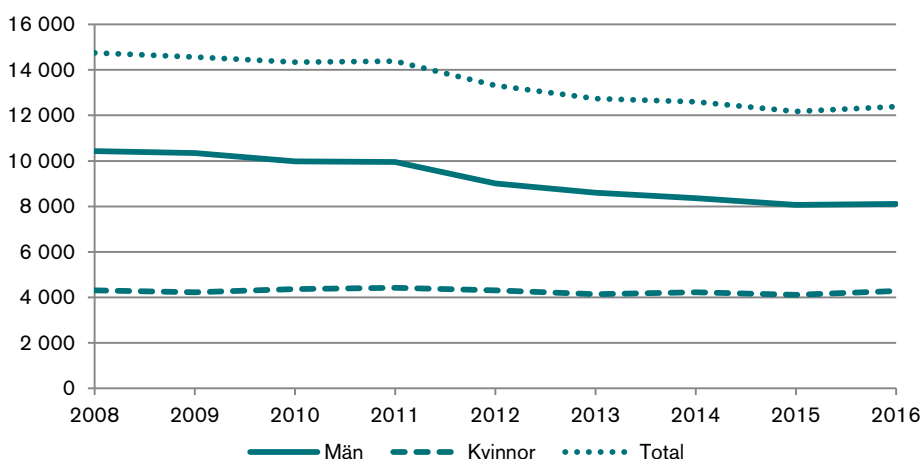
Har någon med avsikt slagit, sparkat eller på annat sätt utsatt dig för fysiskt våld, så att du skadades eller så att det gjorde ont, under förra året?

Bilaga 3. Statistik från Socialstyrelsen

Personer vårdade i sluten och/eller specialiserad öppenvård

Nedan redovisas Socialstyrelsens statistik över antalet patienter som vårdats för övergrepp av annan, i sluten och/eller specialiserad öppenvård.²⁴ Statistiken är hämtad från statistikdatabasen för yttre skador och förgiftningar: https://sdb.Socialstyrelsen.se/if_ska/

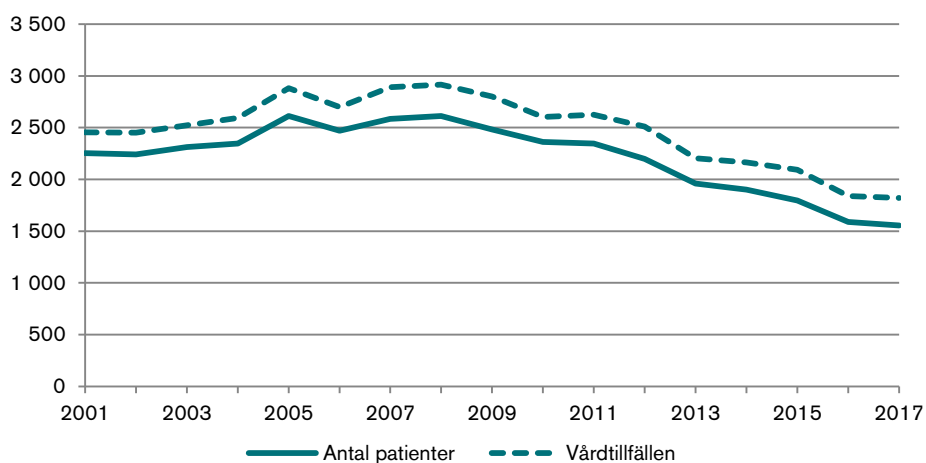
Figur 20. Slutet och/eller specialiserad öppenvård. Källa: Socialstyrelsen.

Antal patienter respektive behandlingar i slutenvård

I figur 21 nedan redovisas antal patienter i förhållande till antal behandlingar i slutenvård, av de behandlingar som registrerats som övergrepp av annan person.

Figur 21: Antal patienter respektive antal behandlingar registrerade som övergrepp av annan person. Källa: Socialstyrelsen.

²⁴ På grund av problem med bortfall i den specialiserade öppenvården, redovisar Socialstyrelsen antalet personer från och med 2008. Även statistiken efter 2008 uppges ha vissa brister på grund av underrapportering. Det finns emellertid inget som tyder på att underreporteringen ska ha ökat under den period som redovisas i figuren.

